

Autori Izveštaja su takodje uočili čitav niz nepovoljnih faktora na koje je potrebno delovati kako mladi ne bi bili pasivni primaoci usluga, proizvoda i vrednosti. To je, pre svega, nepostojanje dovoljnog stepena poverenja izmedju mladih, onih koji im pružaju razne vrste usluga i kreatora državne politike. Zatim, diskusija i dijalog o osetljivim temama vezanim za mlade, kao i prepoznavanje psihosocijalnih faktora značajnih za razvoj mladih, nisu na zadovoljavajućem nivou. Nepovoljan je i usko sektorski pristup pojedinim problemima koji se tiču mladih, kao i neujednačen pristup i terminologija vezani za ove teme. Precenjivanje tehnicizma u pružanju usluga mladima, uz zanemarivanje značajnih faktora kao što su medjusobno poverenje i specifične sposobnosti pružaoca usluga su takodje nepovoljnosti. Isto tako, mladi nisu u dovoljnoj meri prepoznati kao aktivni i sposobni partneri, oni su nedovoljno uključeni u servise koji su im namenjeni. Uočeno je i da postoji nedostatak istraživanja usmerenih na mlade i mlade porodice, kao i da dijalog o pitanjima značajnim za mlade na nacionalnom i lokalnom nivou ima malo.

Biljana Stanković

Christian Joppke

**IMMIGRATION AND THE NATION-STATE
THE UNITED STATES, GERMANY AND GREAT BRITAIN**

Oxford University Press, 1999, pp. 280

Razvijene industrijske države međunarodne migracije najčešće doživljavaju kao imigraciju. Države učestvuju u stvaranju međunarodnih migracija, kao i njihovom ograničavanju. Kao nacije, savremene države predstavljaju politička društva sa svojim pravom na samoodređenje, odnosno pravom na prihvatanje i odbacivanje novih članova društva. Potvrdu tome daje Michael Walzer koji smatra da članovi političkog društva imaju kolektivno pravo da utiču na oblikovanje lokalnog stanovništva. U suprotnom, politička društva

(ili nacije) ne mogu biti "društva od karaktera". Dakle, odnos između međunarodnih migracija i modernih država je ambivalentan.

Nakon pada komunizma i sa porastom globalizacije - gde je većina prepreka za kretanje kapitala, proizvoda, informacija i pojedinih kategorija ljudi nestala - kontradiktornost slobodnog izlaska i ograničenja ulaska je postala više nego aktuelna. Globalizacija utiče na slobodan izlazak versus ograničavajući ulazak i dovodi do fundamentalne tenzije između interesa pojedinaca i društva, što je uvek predstavljalo karakteristiku međunarodnih migracija u savremenom društvenom sistemu.

Suverenitet i državljanstvo predstavljaju dva glavna principa savremenih nacionalnih država, gde je imigracija sastavni deo državne politike. Ova studija poredi tri nacionalne države: Sjedinjene američke države, Nemačku i Veliku Britaniju, i to u periodu nakon II svetskog rata do danas. Značajnost izbora baš ove tri države se ogleda u sledećem:

1. Sve tri države predstavljaju same za sebe poseban tip nacionalnosti. Sjedinjene američke države (SAD) je klasična imigraciona zemlja (zemlja prijema) gde imigracija predstavlja nacionalno-osnivački mit. S druge strane, Nemačka predstavlja klasičan tip etničke nacije koja ima značajno visoke kriterijume za ulazak novih članova društva, dok Velika Britanija ima elemente obe napred navedene države.
2. Sve tri države su ustanovile različit imigracioni režim. SAD se fokusirala na priliv stalnih migranata, Nemačka na gostujuće radnike (privremeni migranti), dok je Velika Britanija svoj postkolonijalni režim usmerila na priliv migranata iz svojih ranijih kolonijalnih država.
3. Sve tri države su različite u svojim nacionalnim tradicijama i imigracionim iskustvima. SAD su okrenute ka svom korenu kao neetnička država odnosno "nova nacija" koja se ostvaruje kroz imigraciju. Imigraciono iskustvo Nemačke i Velike Britanije je bilo drugačije. "Imigracija" je pogrešno nazvana, jer zvanično u Nemačkoj nije priznata, dok je u Velikoj Britaniji vezana za rutinsku kontrolu putnika pri ulasku u zemlju. Odnosno, masivna imigracija u poslednjih pedeset godina XX veka nije transformisala

evropske zemlje (uključujući Nemačku i Veliku Britaniju) kao što je u klasičnom slučaju SAD.

4. Poredjenje izmedju ove tri države sa aspekta imigracije je omogućeno. SAD i Nemačka su dve najveće svetske imigracione zemlje koje fundamentalno razlikuju prihvatanje ove pojave, jedna je prihvata (čak i slavi) dok druga poriče njenu realnost. Velika Britanija se razlikuje zbog svoje obsesivne usmerenosti ka "nula imigraciji". S druge strane obe, Velika Britanija i Nemačka, su i nastaviće da budu evropske ne-imigracione zemlje.

5. Sve tri države imaju različite probleme posmatrano sa aspekta nacionalnih država, a koji su prouzrokovani imigracijom. Iako sve tri ukazuju na suverenitet pri ulasku i izlasku postoji jasna razlika izmedju Velike Britanije s jedne strane (koja je najefikasnija u kontroli imigracije) i SAD i Nemačke s druge strane, koje se suočavaju, u velikom obimu, sa ilegalnom (neželjenom) imigracijom.

6. Rešavanje pitanja državljanstva. Izazov u dobijanju državljanstva je najdramatičniji u Nemačkoj, dok su kriterijumi za njihovo odobravanje u SAD i Velikoj Britaniji liberalniji.

7. Izazov u dobijanju državljanstva se ogleda u različitoj verziji multikulturalizma i etničke politike. U SAD su etnička i rasna pitanja dugo bila tema politike gde multikulturalnost predstavlja "saglasnu akciju" imigranata. U Evropi se multikulturalnost više posmatra kao savremen pristup koji je veoma teško postići, što se najviše odnosi na Nemačku.

Studija koju je napisao Joppke Christian, profesor na Evropskom univerzitetskom institutu u Firenci na odeljenju političke i društvene nauke, podeljena je na dva dela. U prvom, *Pripremljen ulazak* analizira imigracionu politiku koja je određena skupom pravila za ulazak i ostanak migranata. Kontrola granica je svakako jedna od ključnih karakteristika savremenih država. Iako ilegalna imigracija predstavlja problem zemalja prijema, ostvarivanje ove pojave omogućuje načelo ljudskih prava čoveka. Autor ukazuje da ovaj tip imigracije predstavlja više prepreku na državnom nego na međunarodnom nivou. U okviru prvog dela studije nalaze se tri poglavlja. Prvo, *Sjedinjene američke države: Opet nacija imigranata* opisuje

otvaranje SAD ka masovnoj imigraciji, kako legalnoj tako i ilegalnoj. Podnaslovi u okviru ovog poglavlja su: *Imigraciona reforma iz 1965. godine i njene nenamerne posledice, Problem ilegalne imigracije: imigraciona reforma i akt kontrole iz 1986. godine, Izbegavanje izbora proširivanjem pite: legalni imigracioni akt iz 1990. godine, Transformacija imigracionog zakona, Prema izvoru - univerzalizam države u politici azila, Zatvaranje zlatnih vrata? Predlog 198 i nakon toga.*

Drugo poglavlje, *Neimigraciona država: Nemačka* ukazuje na kontinuirano prihvatanje imigracije uprkos usvojenoj "nula imigracionoj" politici iz 1973. godine. Ovde su obradjene sledeće oblasti: *Zakon i politika za strance, Osnovni zakon za izbavljenje, Zakon i politika za strance, Konsenzus moralne elite: Propala kampanja protiv spajanja porodice, Obnavljanje suvereniteta u politici azila, Nakon ujedinjenja: Ka imigracionoj politici?* Treće poglavlje, *Nula-imigraciona država: Velika Britanija* objašnjava zašto je Velika Britanija efikasnija od Nemačke u implementaciji svoje "nula-imigracione" politike gde autor obradjuje sledeće oblasti: *Ko nam pripada? Dilema britanske imigracione politike, Podela porodice: Britanska čvrsta ruka na polju imigracije druge generacije, Uvek čvrsti: Britanska politika azila, Izazov Evrope.*

U drugom delu *Multikulturalna integracija* autor razmatra rešavanje državljanstva kao legalni status migranata i kao identitet u SAD, Nemačkoj i Velikoj Britaniji. Ovde su poredjeni različiti odgovori država na multikulturalizam i etničke politike. U okviru drugog dela nalaze se tri poglavlja. U prvom *Rasa napada asimilatora: Sjedinjene američke države* razmatraju se pitanja ljudskih prava koja omogućuje liderima etničkih grupacija da se usmere ka terminu rasne manjine. Autor daje široku lepezu problematike u okviru ovog poglavlja, što se može videti i uvidom u podnaslove istog i to su: *Ponovno pokretanje pitanja rasa, Afirmativna akcija, Ekspanzija ka grupama imigranata, Brojanje i klasifikovanje, Od diskriminacije ka različitosti, Sukobi između manjina, Bumerang reakcija, Mešanje rasa, Multikulturalizam u obrazovanju, Bilingualno obrazovanje, Bitke za nastavne planove, Etnicitet: elita i obična klasa.*

U drugom poglavlju, *Od postnacionalnog članstva ka državljanstvu: Nemačka* se opisuje integracija koja omogućuje strancima sva prava koja imaju Nemci radi ostvarenja državljanstva. Ovde su obradjene sledeće teme: *Elementi postnacionalne integracije, Prema nacionalnoj integraciji: stranci postaju građani, Etnicitet imigranata u Nemačkoj: Slučaj Turaka, Organizacije imigranata koje deluju preko drugih organizacija, Etnička samoorganizacija, Islamizacija, Posle Solingena.*

U trećem poglavlju, *Između državljanstva i rase: Velika Britanija* se razmatra prihvatanje stranaca sa (de facto) državljanstvom i pristupom ka integraciji. Čitalac u okviru ovog poglavlja nalazi obradjene sledeće oblasti u okviru ove problematike: *Zakon rasne relacije, Zvanični multikulturalizam, Lokalne politike rase, Saveti za društvene odnose, Anti-rasizam, Napad na lokalnu Vladu, Zaštita i fragmentacija manjina, Nije rasna grupa: Muslimani, Država protiv Evrope.*

Može se reći da je knjiga u celovitosti obuhvatila oblast imigracije sa stanovišta SAD, Nemačke i Velike Britanije. Autor je u dužem vremenskom intervalu dao prikaz sa dosta podataka iz oblasti migracione politike i stavova država prema imigraciji i multikulturalizmu. Svakako, treba imati u vidu da se nacionalne države mogu posmatrati na dva različita načina. S jedne strane, svaka nacionalna država ima svoje jedinstveno ime sa sopstvenom istorijom razvoja i identitetom. S druge strane, sve države su iste, odnosno karakteriše ih "strukturalni izomorfizam" uprkos razlici u tradiciji. U okviru ovog rada, svet je podeljen na države koje karakterišu iste strukturalne karakteristike (kao što su suverenitet i državljanstvo) i pravne karakteristike progresa i racionalnih akcija.

Ova knjiga može biti sumirana i na dva sledeća načina. Svaka država se posmatra kao individualna varijabla sa posebnim konceptom i pristupu rešavanja problematike državljanstva i imigracije na različite načine. S druge strane, sa opšteg stanovišta država se posmatra iz perspektive nezavisne i zavisne varijable, gde imigracija predstavlja izazov za rešavanje državnih problema.

Ljubica Jarić